

besede, s katero bi se namigovalo na učitelstvo, torej tudi ne na tovariša g. Pulka. — V svojem dopisu »Gorica pri Mozirju« v 23. broju »Uč. Tov.« piše tovariš Pulko, da se je s poročilom o roditeljskih shodih čutil prizadetega, ker je sprejel od mene pismo z dne 16. avgusta 1913. V tem zasebnem pismu, ki je obsegalo odgovor na neko njegovo pismo, je bilo res več stavkov, ki so se nanašali, v kolikor se pač še spominjam, ponajveč na silno zapuščene stanovanjske razmere in tudi na druge šolske razmere, teh stavkov pa tovariš g. Pulko ni bil upravičen devati za podlago presojevanja poročila o roditeljskih shodih, saj mu je to pismo dokazovalo, da sem se pri roditeljskih shodih in v poročilu o njih ravnal po dostojnosti ter nisem v njem omenjal ničesar drugega nego samo razmere, koje so povzročali starši. On bi smel torej primerjati moje pismo, presojati le to, kar je bilo javno tiskano, ne pa to kar je bilo v zasebnem pismu zaupano njegovi molčečnosti. — 2. V izpodtikanem poročilu »Dan treh kraljev v Dobju« je bilo doslovno tiskano: »Trije kralji so pozivali zbrane k ljubezni do domače grude, naj ne zapuščajo domovine, izpodbujali so jih k varčnosti, ki je za olepšanje domovine in za blaginjo posmeznika nujno potrebna ter naglašali, naj se Slovenci zavedamo, da smo del velikega slovanstva. Ker je narodna zavедnost v Dobju na neverjetno nizki stopnji, oziroma je med preprostim ljudstvom skoro nikjer ni in se ljudje kaj radi izseljujejo v Nemčijo za delom, je bil ta nastop kaj umesten.« — Nikakor ne morem umeti, zakaj se tovariš g. Pulko nad tem izpodtika, saj ni v celem poročilu niti besedice o krivicah, saj ne iščemo krivcev in provzročiteljev, temveč iščemo način, pota in sredstva, kako silno nezavедnost za sedaj oslabiti, a sčasoma odpraviti ter izseljevanje omejiti. Docela neutemeljeno pravi gospod tovariš: »Kaj naj potem rečem o narodnem delovanju K-a, ko je vendar splošno znano, da je iz Kokarske občine tretjina prebivalstva v Ameriki!« Izseljevanje vendar nima niti v Dobju niti v Kokarjih nobene zveze z narodnim delovanjem učiteljstva, temveč je povsod umestno priti izseljevanju delovati. Šele v Dobju sem spoznal vrednost roditeljskih shodov ter obžalujem odkritosrčno, da jih četudi preobložen z delom pri občini, nisem v to svrhu prirejal na Gorici. Ne bodem se izpodtikal, temveč veselilo bi me, če bi blagovoli gospod tovariš moje zamudo nadomestiti. — 3. V 204. broju »Slov. Naroda« 1913 se ni odtod ničesar poročalo, temveč je brzkone uredništvo »Nar. Lista«, ki je obenem, če se ne motim, sourednik »Slov. Naroda« za Štajersko, tja poročalo o odpravi dvojezičnega pečata za šolsko vodstvo in nekotnih dvojezičnih šolskih tiskovin. Zakaj se čuti tovariš g. Pulko tudi tu prizadetega, mi ni umljivo. Naj bo kakor hoče, dejstvo je in ostane, da goji tukašnji krajni šolski svet slovenski jezik v šoli vrlo dobro. Pod pojmom »v šoli« se razumeva namreč tudi ono delovanje krajnega šolskega sveta, ki sega v upravni (administrativni) del šole. Niti učiteljstvu, niti tovarišu g. Pulku se ni zgodilo nobena krivica, nobeno sumničenje ali celo obdolžitev, če se je to objavilo v izpodbudno vsem onim krajnim šolskim svetom, ki še niso oskrbeli samoslovenskih pečatov, niti za osebe niti za šolsko vodstvo, saj se s tem ni reklo, da goji krajni šolski svet slovenski jezik v šoli pri pouku. — 4. Učiteljstvo v Dobju je bilo podalo svojo izjavo glede resničnosti tukašnjih poročil v »Uč. Tov.« brez sugestije. — 5. Nisem imel namena se s svojimi poročili »bahati«, kakor mi tovariš g. Pulko predbaciva, to bi bila prenilzka nagrada za moje delo, temveč vsa moja poročila imajo obveščujoč namen. Le priobčujmo svoje uspehe v »Učitelj. Tovarišu«, s tem izpodbujamo drug drugega k podrobnejemu in poglobljenemu delovanju. Če se tuintam podpisemo, ne pomenja to baharije, temveč to pomeni, da upamo svoje prepričanje javno podpisati in da prevzamemo za svojo poročilo pred javnostjo in pred oblastni vso odgovornost. To je pač nekaj višjega nego nizka baharija. — 6. S svojim »Poslanim« tudi nisem imel namena zamašiti gospodu tovarišu ust, temveč sem le prosil uredništvo »Uč. Tov.«, naj takih in sličnih dopisov več ne priobčuje, ker nam niso na čast, danes pa dostavljam, ker kažejo svetu, da smo še na jako nizkej stopnji stanovske discipline — sam sebe ne izvzamem — ker tratimo svoje moči, čas in prostor v časopisu z domišljenimi osebnimi zadevami, ki pravzaprav javnosti ne more zanimati, pač pa ji lahko preseda. Uredništva »Učit. Tovariša« pa jaz ne morem prisiliti take dopise odklanjati, če tega samo noče. — Stojim neomajano na tem raztolmačenem stališču ter prosim znova tovariša g. Pulka, naj blagovoli končno vendar to moje pojasnilo na znanje vzeti brez razglabenja stavkov na kako drugačno vsebino, nego jo z besedo počitujejo. Če pa se že hoče zadeva raz-

motrivati na vse mogoče slučaje, naj se to vrši vedno z višjega stališča, od lepše strani, iz višjih ozirov in bližjih namenov, nego jih kažejo izrazi »sumničati«, »bahati se«, »mašiti usta«, »infamija«, in kar je še kaj podobnih izrazov nizkosti. Ako bi se splošno ravnali po tem stališču, bi morali ob raznih razpravah in poročilih, šiniti vsi po koncu ter zamahniti po »Uč. Tov.«, oziroma po njegovih poročevalcih, češ, nimate nam ničesar poročati, je vse v redu, naš stan, šolstvo in narodnost so na višku razvoja. Kdor kaj razpravlja in poroča, sumniči mene, tebe, njega, njo, naju, vaju, nju, nas, vas in njih. Molčite, a »Uč. Tov.« naj neha izhajati! — Pregledoval sem že dokaj čeških, hrvatskih in nemških učiteljskih listov, a take strastem služeče nizke osebne polemike še nisem nikjer dobil, kakor jo moramo na Slovenskem neprebavljeno prenašati. V Dobju dne 12. junija 1914. Radoslav Knaflič. — Opomba uredništva: To pravdo s tem v svojem listu končujemo! Nikakor ne moremo več dopuščati, da bi se naši tovariši v javnosti na škodo našega skupnega ugleda tako lasali in prerekali. Ako si želita oba prizadeta tovariša še kaj povedati, naj vse to sporočita upravnemu odboru svoje Zveze, ki naj ukrene, kar se mu zdi prav in potrebno!

—š— **Polzela v Savinjski dolini.** Dne 9. rožnika t. l. je imela šolska mladina tukajšnje petrazredne slovenske šole izlet na Goroaljko. Da se je izlet obnesel v zadovoljnost vseh izletnikov, se je zahvaliti velikodušnosti blagorodnega gospoda dr. Vida Červinke, okrožnega zdravnika na Polzeli, ki je bogato obdaroval šolsko mladino z živili, za kar izrekajo izletniki blagomu dobrotniku najiskrenejšo zahvalo. — Šolsko vodstvo petrazredne ljud. šole na Polzeli.

—š— **Zalska meščanska šola.** Namestnik ekscelenca Clary je povedal deputaciji zalskega trga, ki je bila zaradi skorajšnje otvoritve meščanske šole pod vodstvom dr. Kukovca predzadnji četrtlet pri njem, da je že zaukazal vse potrebne korake celjskemu okrajnemu šol. svetu. Naj bi ta prav hitro posloval, da bi bilo mogoče šolo še to jesen otvoriti.

—š— **Iz ljudskošolske službe na Sp. Štajerskem.** Imenovani so: usposobljena učiteljica ročnih del Ana Smolnikar za učiteljico ročnih del v Zavodnah; provizorična učiteljica v Sv. Jerneju Leopoldina Novak za definitivno učiteljico istotam; provizorična učiteljica v Vurberku Štefanija Spindler za definitivno učiteljico istotam; definitivni učitelj pri Sv. Marku Ludvik Ivanjšič za učitelja pri Sv. Juriju na Ščavnici; provizorični učitelj v Velki Aleksander Koprivc za definitivnega učitelja v Ščavnici; definitivni učitelj pri Sv. Duhu Avgust Lah za nadučitelja istotam; provizorična učiteljica v Sevnici Pavla Starkl za učiteljico ročnih del istotam; provizorična učiteljica v Novi Cerkvi Hedvika Smolnikar za definitivno učiteljico istotam. Začasno je vpokojena definitivna učiteljica v Hrastniku Alice Koschell, stalno pa začasno vpokojena učiteljica Ivana Škerjanc.

—š— **Meščansko šolo v Žalcu** otvorijo najbrž še letošnjo jesen.

—š— **Umrla je** v Laporjih pri Slovenski Bistrici učiteljeva soproga učiteljica gospa Milena Kopriva v 34. letu starosti. R. i. p.!

Goriške vesti.

—g— **Učiteljski zakon**, s katerim se všteje stanarina v pokojnino in ki ga je sprejel prejšnji deželni zbor l. 1912, bo baje tudi v kratkem času sankcioniran.

—g— **Na c. kr. moškem učiteljskem v Gorici** bo vpisovanje za vstop v prvi letnik v četrtek, dne 2. julija t. l., od 9. do 12. dopoldne. Popoldne istega dne ter v petek in soboto, dne 2. in 3. julija t. l., se vrše sprejemni izpiti. — Ako bo pa le-teh doseženo najvišje možno število prvoletnikov (štirideset), tedaj meseca septembra t. l. ne bo nič več sprejemanja za prvi letnik.

—g— **Na c. kr. ženskem učiteljskem v Gorici** bo vpisovanje za sprejem v prvi tečaj v torek, dne 30. junija, od 8. do 10. predpoldne. Pismeni sprejemni izpiti bodo dne 1. julija od 8. do 12. in od 3. do 5. ure; ustni izpiti začnejo 2. julija ob 8. predpoldne in se bodo nadaljevali 3. julija. Pri sprejemu se zahteva rojstni in krstni list, zadnje šolsko izpričevalo in potrjeno uradnega zdravnika o fizični sposobnosti za šolsko službo. V smislu določil opozarja ravnateljstvo one starše, ki ne stanujejo v Gorici, naj bodo pri izbiranju stanovanj za svoje hčere jako previdni; svetuje se jim, da poiščejo taka stanovanja, kjer bodo gotovi, da pridejo njihovi otroci v dobro in pošteno hišo. Ravnateljstvo je sestavilo imenik onih zavodov in zasebnih družin, ki jih smatra za priporočljive. Nobena gojenka ne sme stanovati pri družini, ki

ni zaznamovana v tem imeniku. — Obenem bodi povedano, naj starši ne mislijo, da dobijo njihove hčere službo učiteljice takoj po končanih študijah. Za goriški okraj je mnogo kandidatinj brez službe, priglasiheni še iz leta 1912 in 1913, mnoge absolutinje služijo popolnoma brezplačno. Komur je tedaj stalo do tega, da pride njegova hči kmalu do kruha, naj jo pošlje v trgovsko, obrtno ali pa v gospodinjstvo šolo. — Ravnateljstvo c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici.

—g— **Goriško šolstvo.** Ni polja, kjer bi bili goriški Slovenci tako prikrajšani ko na šolskem polju. 12.000 goriških Slovencev je brez mestnih šol. Italijani pa jih imajo toliko, da samj ne vedo, kam z njimi. In vendar plačuje dežela, torej ne Italijani, za mestne šole 68.000 K in le 5000 K velja mesto vzdrževanje šol. Takšna očitna krivica pa nam naj pusti mirno kri! — Naši okrajni šolski zalogi imajo vsi večje doklade ko laški, čeprav je povsod šolstvo enako. Zakaj ta dvojna mera! Naši učitelji so slabše plačani ko laški. Zakaj to zapostavljanje? Saj nismo šalobarde, da bi na vse to le kimali. Zato zahtevamo, da prevzame dežela vso skrb za šolstvo, da stopi na mesto okrajnih šolskih zalogov deželni šolski zalog. Naša zahteva je bila predvsem gospodarskega pomena, ne toliko nacionalnega; dokaz temu, da bi okraj Gradišče, torej laški okraj, pačeval letno čez 30.000 K manj za šolstvo ko sedaj. Deželni zalogi niso torej le v korist Slovencev, temveč tudi Furlaniji, priznamo pa, da bi bil v škodo laški Gorici. Ali tu vprašamo, kdo more lažje plačevati večje šolske doklade, goriški meščan ali pa kmet v Gorah, v Furlaniji in Brdih?

—g— **Nemška gimnazija v Gorici** je pravo torišče nemškega nacionalizma. Zato je dolžnost vseh Slovencev, da strogo pazijo na to, da slovenskih dijakov na tem zavodu ne bo.

—g— **Smrtna kosa.** V soboto dopoldne je umrla v Gorici vdova po pokojnem vadniškemu učitelju Hribarju, ki je bil svoječasno znan kot izboren pevovodja. — Blag ji spomin!

Tržaške vesti.

—t— **Šolska mladina iz Brij na Vipavskem** je napravila 9. t. m. izlet v Trst, kjer si je ogledala dva muzeja, luko in druge zanimivosti — vse v največjo zadovoljnost vseh udeležencev. Mimoidočo mladino je povabil v Rojano v svojo hišo tam živeči rojak in trgovec Josip Mrevlje; on in njegova blaga gospa sta izletnike brezplačno pogostila. Iskrena jima hvala.

—t— **Uspeh slov. cvetičnega dne v Trstu.** Uspeh slov. cvetičnega dne za božičnico slovenskim šolarjem je sijajno uspel. Cvetični dan je prinesel okolo 5000 kron, in sicer cvetice 3700 kron in potom nabiralnih pol 1300 kron.

—t— **Izlet gojencev otr. vrta pri Sv. Jakobu v Trstu.** Pretekli četrtlet so napravili gojenci otroškega vrta CMD. pri Sv. Jakobu v Trstu izlet v Drotovlje, ki se ga je udeležilo tudi mnogo staršev, da je bilo vseh skupaj 90 oseb.

—t— **Brezmejna laška sirovost.** V petek, soboto in nedeljo minulega tedna so priredili tržaški Slovenci cvetične dneve v prid Družbi sv. Cirila in Metoda. Gospe in gospodične, ki so prodajale cvetice, so bile večkrat od italijanskih sirovežev v gosposki obleki napadene in opsovane. Ti siroveži so trgali prodajalkam cvetice iz rok. Večkrat so morale pred temi siroveži celo bežati in iskati zavetja po hišah.

—t— **Iz Rojana pišejo:** Kakor se čuje z raznih strani, bo kmalu tu otvorjen »ri-kreatorij«, ki ima namen, potujčevati našo slovensko deco in ji vcepljati v srce sovrastvo do lastnega naroda. Že sedaj pripravljajo nekaterim staršem, naj vpišejo svoje otroke v ta potujčevalni zavod, in žalibog jih je že mnogo tam, kjer ne bi smeli biti. Starši, ali boste dovoljevali, da bi šli vaši otroci v ta zavod, kjer se navadijo samo vas zaničevati?

—t— **Kulturno gibanje Hrvatov v Trstu.** Za hrvatsko šolo, ki jo prihodnje šolsko leto otvora v Trstu, je kupila »Hrvatska štedionica« v Trstu hišo blizu Lloydove palače za 600.000 kron. »Piccolo« komentira ta dogodek in pravi, da se doslej ni mnogo čulo o Hrvatih v Trstu, ampak šele od zadnjega ljudskega štetja so se pričeli malo bolj živahneje gibati. Naivno pravi, da nameravajo Hrvatje v Trstu uvesti — hrvatski banat.

—t— **Nemško šolsko društvo na Primorskem.** Nemški »Schulverein« je dobil za svoje primorske podružnice svoj posebni zastop, čigar pravila so že sprejeta na znanje.

Istrske vesti.

—i— **Občni zbor družbe sv. C. in M. za Istro.** V selu Lignju se je vršil letos 14. t. m. 21. glavni zbor Družbe sv. Cirila in Metoda za Istro. Preds. Vek. Špinčič pove, da je za šolo v Lignju daroval neznanec 25.000 K. Družba vzdržuje 56 šol. Spominja se zapuščine 100.000 K pokojnega dr. Banjavčiča. Omenja sklep Schulvereina, nabirati denar v Nemčiji in priporoča še večjo požrtvovalnost. Blagajnik Katalinič: Družbina imovina znaša 340.000 K, večinoma v zgradbah. Dohodki leta 1913, znašajo 213.000 K, stroški 208 tisoč kron. Glavnica se je zvišala za nad 5000 K. Sprejel se je predlog, da se družbino delovanje razširi odslej tudi na Trst.

Koroške vesti.

—k— **Koroške razmere.** Gorje tistemu, ki bi se zavzel za pametno vzgojo otrok! — Trikrat gorje! Soske oblasti mu sede na tilniku tako dolgo, da ga onogobijo. Slovensko učiteljstvo koroško trpi največje škane od strani svojih nadzornikov. Nemškutarsko učiteljstvo sme vse — učitelj Slovenec ne sme niti govoriti slovensko. — Ako govori prijazno s kakim kmetom — že vidijo v njem protivstrijskega agitatorja in podpivalca. Ubogo ljudstvo pa, namesto da bi spoznalo svojo zmotno — misli res, da je njega edina rešitev — blažena nemščina, blažena nemška država — in cesar Wilhelm! — Upira se sicer groznom viharju, a ker je sila le prevelika — podlega. Šole se ne smejo izpremeniti; tako trdijo nemški politiki. »Die Einheitlichkeit der Kärntner Volksschule muss bei altem bleiben.« je rekel že rajni šolski nadzornik Pala. Pametno! Nemci niso več zadovoljni s svojimi šolami. Priča zato je poslanec Steinvender v deželnem zboru. Slovenci pa naj smo vladi in šolskim oblastim hvaležni — da smemo imeti take ponemčevalnice, ki so v sramoto kulturni državi! Albancem se daja, kar želijo — zvestim podložnikom Slovencev pa ne! In če je zaradi tega ljudstvo nevoljno, potem pa pravijo — k Srbiji hočejo!

Splošni vestnik.

Hrvatski učenjak umrl. V Zagrebu je umrl odlični zgodovinar in član akademije Tadej Smičiklas v starosti 71 let. Bil je tudi političko delaven. Skoro vse svoje imetje je zapustil jugoslovanski akademiji.

Glavne počitnice na ljudskih in meščanskih šolah. Z odlokom naučnega ministrstva z dne 5. aprila 1912 je bilo odredeno, da morajo trajati glavne počitnice na srednjih šolah in gotovih sorodnih zavodih — ne oziraje se na nekateri izjeme — od 16. julija do 15. septembra, da pa mora v svrhu pridobitve zahtevanega časa za zrelostne, privatne in vsprejemne izpite in vsa druga sklepna dela, odpasti pouk že 10 dni pred začetkom glavnih počitnic. Za ljudske in meščanske šole je določeno v splošnem 10 mesečno šolsko leto in dva meseca trajajoče glavne počitnice; pri tem pa je še specialno določeno, da se morajo pričeti v krajih, kjer so razen ljudskih šol tudi višja javna učilišča z dvomesečnimi glavnimi počitnicami; pričeti glavne počitnice na ljudskih šolah istočasno, kakor na imenovanih višjih zavodih; v takih krajih trajajo torej glavne počitnice na ljudskih in meščanskih šolah ravnotako od 16. julija do 15. septembra. Sklepnih del one vrste in onega obsega, kakor na srednjih šolah, na ljudskih in meščanskih šolah ni, zaradi česar se zavoljo tega kakor tudi iz ostalih vzrokov ni izkazala nobena potreba, da bi se tudi na teh šolah dovolil sklep pouka že pred pričetkom glavnih počitnic. Pač pa govore celo važni socialni in pedagoški oziri za ohranitev doseganje dobe pouka prostega časa. Vsekakor pa se lahko po šolskem in učnem redu potom posebnih olajšav šolskega obiska upoštevajo interesi rodovin, katerih otroci obiskujejo deloma ljudske in meščanske, deloma srednje šole in hočejo takoj po sklepu pouka na srednjih šolah zapustiti mesto. V to svrhu so ravnateljstva, ozir. vodstva ljudskih in meščanskih šol v krajih, kjer se nahajajo tudi šole višje kategorije, glasom posebnega odloka naučnega ministrstva dobila navodila, da morajo v takih slučajih na prošnjo staršev ali njihovih namestnikov dovoliti otrokom, da izostanejo od pouka za dni po sklepu pouka na srednjih šolah in poslati staršem ali njihovim namestnikom na njihovo željo in njihove stroške šolsko obvestilo, oziroma polletno izpričevalo po sklepu šolskega leta po pošti.

Proračun Hrvatske izkazuje za uk potrebščin 8.667.990 K.

Hrvaški sabor je v soboto sprejel predlogo o učiteljskih plačah.